

nic tindriem l'explicació directa de la -z- o -s- de les formes antigues *Lusurs*, *Lisurs*.

¹ Amb aquest doc. hem de lligar, il·lustrant-lo, un de l'any precedent, 979, a la mateixa col·le. § 455, p. 393, que altrament es podria creure que designi un homònim —val a dir ignot— en el Lluçanès: el text porta «Alaudem qui est in termine de *Urís* et de *Joanneto* seu de *Valleorce*. El lloc més conegut, de nom *Joanet*, és ben prop de *Vallors*, però (com he establert a l'art. *Joanet*) hi ha un homònim, avui encara conegut com *Colljonet*, i citat en altres textos de la zona Lluçanès-Ripollès junt Sora (Lluçanès). Hi hauria, doncs, un homònim *Vallors*, en aquella zona? Crec que s'ha de descartar; i es deu tractar també del *Vallors* de St. Hilari: sigui per redacció imperfecta i equívoca en el text de 979, per un embull que es fes entre dos docs: un de relatiu a un dels dos *Joanet*, i un altre, a l'altre.—² La semblança esdevé massa vaga per donar gaire indici en noms de pobles de l'alt Ebre: *Valluerca* agre. de Lalestra, extrem O. d'Àlaba (a 42 k. de Vitòria). *Valluércanes*, 385 hab.: en el p. jud. Miranda de Ebro.—³ *Crous*, NL molt repetit en aquesta banda de La Selva (Montnegre o Montseny d'*Els Querols* amb dissim. com en *Palou* < Palol PALATIOLUM, causada per l'altra *l* (del mot o de l'article *Els*).—⁴ El que no existeix és una forma ni un títol *Liostr*, inventada per les fantasies del cavaller pròcer que es donava J. Bofill i Mates («Guerau de Liostr»).

Vallos, V. *Vall* (α) *Vallossera*, V. *Ossera*

Çb

VALLPARADÍS

Fondal dins el casc urbà de Terrassa a la vora de les antigues basíliques visigodes, en el qual es féu després un monestir de Cartoixa; (oït *balparadís*, allí 1924 etc.).

Nom que, amb naturals variants, es repeteix en moltes terres (fins la ciutat de *Valparaiso* a Xile). Es nota que el més sovint apareix aplicat a llocs d'índole o inspiració religiosa; des de molt antic allà on hi ha en l'acròpolis barcelonina el Carrer del *Paradís*, consta que hi havia hagut un claustre i un fossar; 1435: consta que allí «la existència del claustre vell, que fou del cementiri del *Paradís*» (CCandi, *Mi.Hi.Ca.* II, 210). Pròsper de Bofarull diu que en totes les escriptures ha vist escrit aquest lloc de Bna. posant *els Pereys* (*Condes de Bna. vindicados* II, 282, n. 2); 1403: «l'esclau qui tirà terra del escombriu del fossar *dels Pareys*» (CCandi *l. c.* II, 205). La variant amb la pèrdua de la -o- normal en fon. hereditària cat. es troba també parlant simplement del carrer en uns fogatges

de 1378: «illa apellada dels speciayres, e és-hi entès lo carrer apellat *del Pereys*».¹

En tots aquests textos segurament es pronunciava encara *parais*, després es traslladà l'accent, tal com és corrent en aquesta combinació: *èina* > *aina*, *beina*, *feia*, *deia* etc., canviant-se en *Pareis*, nom del grandios *Torrent de Pareis* a la costa de Tramuntana de Mallorca, com ja es va indicar en el v. I, 222 (nota on solament s'han de suprimir els mots «també pot ser»).

L'aplicació a llocs sagrats i en particular a cementiris es féu perquè només hi deixava enterrar l'església els qui morien fidels i aniran al Cel: al *Paradís*: amb raó semblant s'aplicà a institucions monàstiques per a les quals es triaven paratges recollits, com les valls i fondals estrets. Per una raó o altra d'aquestes raons (que escaurà precisar als historiadors locals), apareix aplicat a molts altres llocs que donarem ací en supl. als que ja indiquem en *DECat.* VI, 206b36ss., 58ss. Notem com es tracta sovint de valls engorgades: afl. esq. Tet, que desemboca a la partió de Marqueixanes amb Arboçols (Alart, *Bu.So.Agr.Pyr. Oc. X*, 69): oït *kumə daper(ə)diś* a Arboçols; *da pradīs* a Marqueixanes (XXV, 194). I sarcàsticament: Gorg del Mal-*p(ə)radīs* a Mosset, baix a la ribera (XXV, 197, 200).

MENC. ANT. d'aquell, 1382: «*Paradís*» doc. de Rebollet; 1386: «la vinya de Coma de *Paradís*» doc. de Vinça; 1393: «loco voc. a *Pararis* afr. cum *Coma de Paradis*» doc de Marçèvol. Altres: una que devia baixar de Tauteüll a Estagell; en sengles docs. d'aquests pobles, 1292: «ad comam de *Paradīs*», «Comba de *Partis*». I un altre en doc. de Cornellà del Bèrcol, a. 1094: «que est in *Paravis*» (cfr. fr. *parvis*) (*Int.LC.* 35 s.v.).

Al Pall. Sobirà: *Lau de Parais*, --- *Paradīs* 1645, Cpb. d'Assua a. 1645, 10, 11.

Al País Val.: *El Parais*, pda. munt. de Real de Montroi xxx, 157). Un altre *Parais* te. Benissoda (*GGRV* Val. II).

¹ Gonz. Sugranyes, *Mendicidad y Beneficencia en Bna.*, p. 307; Pi i Arimon, *Bna. anti. y moderna*, 216, n. 4; arts. de Lluís B. Nadal i J. Soler Palet, *E.G.C.* VI, 1912, 238 i 48.

Vallporcar, V. *Porcar*

Çc

VALLROMANES

Poble i municipi del Vallès Oriental, situat als vessants de la serra de Sant Mateu.

DOC. ANT. 1157: *Arbertus de Valle Romanis* (*Cart. St. Cugat* III, 83); 1183: *parr. S. Vincentii de Valromanis* (ib. III, 294).